

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U100343

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-03-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пожарська Олена Юріївна

2. Pozharska Olena

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Культурологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 17-02-2021

Спеціальність за освітою: Хореографія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.850.002

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, м. Київ, Київська обл., 01015, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, м. Київ, Київська обл., 01015, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 13.11, 18.51

Тема дисертації:

1. Цирк у просторі культури України: інституалізаційний аспект
2. Circus in the Space of Culture of Ukraine: Institutionalization Aspect

Реферат/анотація:

1. У дисертації вперше в українській культурології досліджено цирк як феномен культури, осмислення якого здійснено у вимірах процесу інституалізації – організаційного оформлення цирку в багатофункціональний соціокультурний інститут. Доведено, що цирк як багатоаспектне та соціально значуще явище культури є релевантним жанрово-видовому потенціалу масової культури, втім, задовольняє критеріям культури елітарної. У цьому сенсі цирк характеризується соціокультурною подвійністю. З одного боку, це виявляється через його орієнтацію на масову свідомість, запити людини масової культури, намагання задовольнити її смаки. Цирк пропонує варіант масовості, що різниться залежно від етапу його розвитку, і необхідний певному суспільству, оскільки найбільш повно здатен задовольнити потреби своєї аудиторії. З іншого, елітарність як ознака цирку пов'язана з високопрофесійною майстерністю циркового артиста, а також специфікою циркових номерів, які акумулюють найновіші технологічні досягнення театрального, музичного, хореографічного, образотворчого мистецтв, втілюють оригінальні ідеї режисерської думки. Відтак, у дослідженні доведено, що сучасний цирк стає спроможним задовольнити не тільки потреби глядача у грі,

розвагах, карнавальності, видовищності, а й реалізувати його прагнення доторкнутися до прекрасного, отримати естетичну насолоду від казково-фантастичного світу циркового мистецтва. Акцентовано увагу, що циркове видовище – це поліфункціональне явище, яке, являючи собою художньо-організоване ігрове дійство, набуває ознак символічного, ритуального акту та постає як театралізована форма культури. Циркове видовище вирізняє натуралізм, що виявляється через вимогу до нього демонструвати живу й дивовижну дійсність замість спритно влаштованої ілюзії; емоційність та афективність обумовлена пропозицією неймовірного, приголомшуючого, незвичайного; драматична ускладненість пов'язана із суттю стародавнього мистецтва цирку, який завжди був ризикованим та небезпечним; завдяки високій інтенсивності переживань циркове видовище привертає увагу, викликає сильне хвилювання; медіативність та трансмедіальність обумовлена намаганням знайти певну абсолютну модель динамічної рівноваги між «семіосферою» та медіа сферою – знаковими системами та матеріальними носіями знаків. Найбільш значущими функціями циркового видовища є: естетична, компенсаторна, комунікативна, емоційно-психологічна, рекреаційна та ін. В дисертації здійснена культурологічна концептуалізація ключових понять дослідження, які суттєво розширюють концептосферу сучасної культурологічної науки. Уточнено поняття «соціокультурний інститут», що інтерпретується як історично сформований результат культуротворчої діяльності суспільства та ґрунтується на спільно вироблених соціальних і культурних нормах, цінностях, традиціях, й виконує інтегруючу, трансляційну, комунікативну, виховну та рекреаційну функції. Поняття «інституалізація цирку» розглядається як процес визначення та організаційного оформлення цирку в соціокультурний інститут шляхом формування його організаційно-управлінських, нормативно-правових та освітньо-професійних засад. Охарактеризовано етапи процесу інституалізації українського цирку, які охопили тривалий шлях його розвитку – від скоморохів до сучасного стаціонарного цирку з широким спектром жанрів, професійною підготовкою артистів, сформованими управлінськими засадами. Зазначено, що невід'ємною складовою процесу інституалізації українського цирку є культурно-мистецька освіта, у тому числі профільна освіта в галузі естрадно-циркового мистецтва. Доведено, що ефективним інструментом підвищення художнього рівня циркових вистав є фестивальний цирковий рух. Фестиваль циркового мистецтва як форма міжкультурної комунікації в глобальному культуротворчому процесі, виступає засобом генерації новацій в культурі, яка здатна відповідати викликам сучасності. Цирк як важливий соціокультурний інститут виконує функцію збереження надбань української національної культури, що потребує розширення культурного діалогу зі світом. У цьому контексті український цирк стає дієвим інструментом культурної дипломатії, яка в сучасному світі набуває виняткового значення для створення іміджу України в світі. Шляхом популяризації творчих досягнень на світовій арені український цирк демонструє надбання національної культури, її високі здобутки, сприяє реалізації цілей культурної політики держави, досягненню основоположних цілей зовнішньої політики та створенню сприятливого образу країни на міжнародному рівні.

2. In terms of the dissertation, the circus is studied as a cultural phenomenon for the first time in Ukrainian culturology, the comprehension of which is carried out in the dimensions of the process of institutionalization - organizational design of the circus in a multifunctional socio-cultural institute. It is proved that the circus is relevant as a multifaceted and socially significant phenomenon of culture to the genre potential of mass culture while facing the criteria of elite culture. In a certain sense, the circus is characterized by socio-cultural duality. On the one hand, the mentioned issue is manifested through the focus on mass consciousness, the demands of humans of mass culture, the attempt to satisfy ones' tastes. The circus offers a variant of mass treatment, which varies depending on the stage of its development, and is necessary for a particular society because it is able to meet the needs of its audience from the perspective of the most beneficial prism. On the other hand, elitism as a sign of the circus is associated with the highly professional skills of the circus artist, as well as the specifics of circus performances, which accumulate the latest technological advances in theater, music, choreography, fine arts, embody the original ideas of directing. Therefore, the research proves that the modern circus can meet not only the needs of the audience within the game, entertainment, carnival, entertainment, but also to realize one's desire to touch the beauty, to enjoy the aesthetic world of fairy-tale circus art. Emphasis is placed on the fact that the circus spectacle is a multifunctional phenomenon, which, being an artistically organized game action, acquires

the features of a symbolic, ritual act and appears as a theatrical form of culture. The circus spectacle is distinguished by naturalism, which is manifested through the requirement to demonstrate a living and amazing reality instead of a cleverly arranged illusion; emotion and affectivity are due to the proposal of the incredible, stunning, unusual; the dramatic complexity is related to the essence of the ancient art of the circus, which has always been risky and dangerous; due to the high intensity of experiences, the circus spectacle attracts attention, causes great excitement; mediativity and transmedia are conditioned by the attempt to find a certain absolute model of the dynamic balance between the "semiosphere" and the mediasphere – sign systems and material preservers of signs. The most significant functions of the circus spectacle are: aesthetic, compensatory, communicative, emotional and psychological, recreational, etc. In the dissertation, the culturological conceptualization of key research ideas is carried out, which significantly expands the sphere of the concept of modern culturological science. The concept of "socio-cultural institution" is defined, which is interpreted as a historically formed result of cultural activities of the society and is based on jointly developed social and cultural norms, values, traditions, and performs integrative, translational, communicative, educational, and recreational functions. The concept of "institutionalization of the circus" is considered as a process of definition and organizational design of the circus in a socio-cultural institution through the formation of one's organizational and managerial, regulatory and educational, as well as professional principles. The stages of the process of institutionalization of the Ukrainian circus, which covered a long way of its development – from buffoons to a modern stationary circus with a wide range of genres, professional training of artists, formed management principles are described. It is noted that an integral part of the process of institutionalization of the Ukrainian circus is cultural and artistic education, including specialized education in the field of variety and circus art. It has been proved that a festival circus movement is an effective tool for raising the artistic level of circus performances. The circus art festival as a form of intercultural communication in the global cultural process is a means of generating innovations in a culture that can meet the challenges of today's reality. The circus as an important socio-cultural institution performs the function of preserving the heritage of Ukrainian national culture, which requires the expansion of cultural dialogue with the world. In the particular context, the Ukrainian circus becomes an effective tool of cultural diplomacy, which in the modern world is of exceptional importance for creating the image of Ukraine within the world. By popularizing creative achievements on the world stage, the Ukrainian circus demonstrates the heritage of national culture, its high achievements, promotes the goals of cultural policy while achieving fundamental foreign policy goals and creating a favorable image of the country at the international level.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гоц Людмила Сергіївна
2. Gots Ludmila Sergiivna

Кваліфікація: к. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яковлев Олександр Вікторович
2. Yakovlev Oleksandr V.

Кваліфікація: д. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Виткалов Сергій Володимирович
2. Vytkafov Sergiy Volodymyrovych

Кваліфікація: д. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овчарук Ольга Володимирівна

2. Ovcharuk Olha

Кваліфікація: д. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копієвська Ольга Рафаїлівна

2. Kopyevska Olga Rafayilivna

Кваліфікація: д. культ., 26.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Герчанівська Поліна Евальдівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Герчанівська Поліна Евальдівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.